

Augoni neārstē, bet audzē lielāku

Apsvērt pamatlīkmes celšanu varētu vien tad, kad izdotos likvidēt ikgadējo PVN noplūdi pusmiljarda eiro apmērā

Raivis Bahšteins,
DB galvenās redaktora vietnieks

Iespēja celt PVN likmi varbūt ir vilinoša no tuvredzīgu valsts pārvaldītāju viedokļa, bet, skatoties no iedzīvotāju un uzņēmēju skatupunkta, aina ir absolūti pretēja. Piemēram, palielinot PVN likmi pārtikai, zem sītienu tiek palikti gan vietējie ražotāji, gan viņu produkcijas pircēji.

Turklāt tā būtu neticami liela ačgārnība apstākļos, kad pie eglītes vienu gadumiju pēc otras arī zemkopības ministrs Jānis Dūklavs skaitījis pantu par to, ka, ejot pēdās citām Eiropas Savienības valstīm (turklāt no pārtikušo gala), kur šis slogs ir ievērojami mazāks, PVN augoni gatava pārdurt arī Latvija. No «ierakumu» otras puses Finanšu ministrija gan argumentēja, ka likmes samazināšana praktiski neietekmētu pārtikas preču cenu un līdz ar to nedotu vēla-

mo efektu iedzīvotāju maksātspējas uzlabošanā. Papildināt šo argumentāciju ar iespēju likmi nevis samazināt, bet pat celt, ir, mazākais, savādi. Var strīdēties, kādu ietekmi uz cenām un pirkspēju atstātu likmes samazināšana, bet par to, kādas būs likmes pacelšanas sekas, lielu šaubu nav. Vietējiem pārtikas rūpniekiem šāds solis, maigi sakot, vieglas dienas nesola. Ar valdības lēmumu var viens un divi padarīt vietējo ražotāju vēl konkurēt-nespējīgāku pret importa ražotāju. Bet – kā vārdā?

Maskējoties aiz veselības budžeta lāpīšanas? Un kā ar izglītību? Valsts aizsardzību? Iemeslus celt nodokļus var atrast vienmēr. Taču dārgāka pārtika nozīmētu vēl lielāku pelēko augļu, dārzeņu, gaļas īpatsvaru tirgū. Pašlaik, ja gribam uzskatāmu piemēru, kā atšķirīgs

PVN ietekmē tirgu, var aiziet uz tirgu un aplūkot, kā tieši puseleka imports gremdē vietējos ražotājus.

Tādējādi saprāta balss it kā liek nevis audzēt PVN augoni lielāku, bet atgriezies pie likmes samazināšanas, vismaz pamatproduktiem. Tiesa, tas laikiem gan nesaskanētu ar valdības deklarācijā pausto par nodokļu sloga pārņemšanu uz patērētāju.

Tas ir sevišķi ciniski, ņemot vērā tos simtus tūkstošus Latvijas iedzīvotāju, kuru ikmēneša ienākumi nepārsniedz minimālo algu un kuru dzīves ritmu lielā mērā nosaka spēja vai nespēja norēķināties par pirmās nepieciešamības precēm – pārtiku, siltumu un citiem iztikšanai būtiskākajiem pakalpojumiem. Vai nabadzības riska palielināšanās būs

tā «garoziņa», par ko jaunās nodokļu stratēģijas kontekstā runāja finanšu ministre Dana Reizniece-Ozola, rādīs laiks. Pirms likt cilvēkiem sūkt garoziņas, vajadzētu parūpēties par to, lai maizes mīksts nononāk nepareizajās mutēs. Kā skaidroja Sorainen partneris nodokļu jautājumos Jānis Taukačs, plaša starp neiekasēto un iekasēto PVN ik gadu atveras pusmiljarda eiro plaša.

Patiešām dāsnī no valsts pusēs. Tur arī slejas spirdzinājums veselības vai kādam citam budžetam. Turklāt lielāka PVN likme sola proporcionāli lielāku kampaņu PVN karuseļu shēmu veidotājiem, ar kuru neitralizēšanu Latvijā veicas tādā līmenī, ka neviens no viņiem neatrodas ieslodzījumā, lai gan valsts budžets ik gadu cieš vērīgi.